

A.T. Ariyaratne, Sri Lanka. Over Principe 9 omtrent aandacht voor degenen die worden vergeten, bescherming van de zwakkeren en hulp aan degenen die lijden

Bewustwording en het Earth Charter in Sri Lanka

A.T. Ariyaratne is oprichter en voorzitter van de Sarvodaya Movement van Sri Lanka. Al een halve eeuw lang maakt deze beweging zich sterk voor een aanpak ter 'Voorziening in de Tien Basis-behoefte met het oog op duurzame ontwikkeling' – ontwikkeling van onder af. Het idee en de praktijk van zelfbestuur van gemeenschappen

staan centraal binnen de milieubeweging van zijn land. Dr. Ariyaratne heeft veel internationale prijzen gewonnen, waaronder de Ramon Magsaysay Award, de King Boudouin Award for International Development en de Gandhi Peace Prize. Hij is Earth Charter Commissie.

Ieder van ons wordt opgeroepen om onze korte doortocht op de aarde wijs te besteden, met een bewustzijn van de voetsporen die we achterlaten tijdens onze reis door het leven en van de wederzijdse afhankelijkheden van oorzaak en gevolg. Nadat ik ben begonnen als leraar en inmiddels met de achtergrond van vijftig jaar betrokkenheid bij de Sarvodaya Movement, ben ik de principes van het Earth Charter gaan zien, niet als een geloof maar als veelzijdige juwelen van wijsheid.

Net als voor elke les geldt dat deze principes in de praktijk moeten worden gedeeld willen ze van invloed zijn op degenen voor wie ze zijn bedoeld. En het is het woord 'delen' dat de kern vormt van het waardesysteem dat de Sarvodaya Movement heeft geïnspireerd. Het is de motiverende kracht in duizenden dorpen – het verbindende web van begrip dat vormgeeft aan wat dorpingen al generaties lang weten.

Tegenwoordig is Sarvodaya de grootste en meest wijdverbreide volksorganisatie van Sri Lanka, met een netwerk dat 15.000 dorpen beslaat, 34 districtsbureaus heeft en meer dan 100.000 leden onder jongeren telt. Het doel van de beweging is om met gezamenlijke inspanningen, vrijwillige giften en het delen van bronnen in iedereen een persoonlijk en sociaal bewustzijn wakker te roepen – van het individu tot het dorp, helemaal tot aan het internationale niveau. 'Bewustwording' betekent het ontwikkelen van menselijk potentieel en is een alomvattend proces dat plaats-

vindt op het spirituele, morele, culturele, sociale, economische en politieke vlak. Sarvodaya streeft naar een samenlevingsmodel zonder armoede of overdadige rijkdom. De holistische aanpak van de beweging is gebaseerd op de boeddhistische principes goedheid, mededogen en kalmte en op de Gandhistische waarden oprechtheid, geweldloosheid en zelfopoffering.

Voor nu de tsunami in de Indische Oceaan van 26 december 2004 de aandacht van de wereld op dit deel van de aarde heeft gevestigd, is de toepassing van de principes van het Earth Charter dringend noodzakelijk geworden. De natuur heeft ons de wacht aangezegd en we kunnen haar roep tot bewustwording alleen met gevaar voor eigen leven naast ons neerleggen. De humanitaire, politieke en economische reacties waren hartverwarmend, maar vragen ook om behoedzaamheid. Niet alle royaal aangeboden projecten hebben oog voor de langetermijnbelangen van de getroffen bevolking en voor de natuurlijke omgeving. Deze waarschuwingskreet is gebaseerd op Sarvodaya's ervaring met duurzame ontwikkeling. Laat me enkele voorbeelden geven om te illustreren hoe Sarvodaya principes van het Earth Charter in praktijk heeft gebracht en ook enkele uitdagingen aanstippen die ons in de toekomst te wachten staan.

Sarvodaya is al lange tijd betrokken bij de financiering van zonne-energie. Meer dan ooit wordt er nu een beroep gedaan op ons systeem voor microkrediet en dorpsbanken dat is opgezet door de Sarvodaya Economic Enterprise Services (SEEDS) voor de bouw van duizenden woningen en het opzetten van kleine bedrijfjes. Deze projecten en ondernemingen zouden het conventionele verloop kunnen krijgen en niet-duurzame gemeenschappen kunnen opzetten voor de overlevenden van de tsunami. Maar samen met haar zusterorganisaties heeft Sarvodaya bewust gekozen voor een andere aanpak. Instructeurs op het gebied van permacultuur van het Global Ecovillage Network hebben ons geholpen bij de ontwikkeling van een plan van aanpak. Nu ik dit schrijf, gebruiken al meer dan duizend huizen zonne-energie en hun aantal zal nog verder toenemen.

Het Living and Learning Centre van Sarvodaya in Thanamalwila in het zuiden van Sri Lanka heeft met zijn cursussen omtrent

duurzaamheid studenten uit heel Zuid-Azië en de hele wereld aangetrokken. Na vijf jaar hebben de Sarvodaya Saliyapura Organic Demonstration Farm bij Anuradhapura en onze programma's ter behoud van de biodiversiteit, contacten gelegd met boeren, tuinders, bosbouwers en studenten die in dorps- en districtscentra worden opgeleid. Sarvodaya produceert en distribueert effectieve micro-organismen om de afhankelijkheid van pesticiden te verminderen. We hebben de opwekking van dendro-energie en andere vormen van gebruik van biomassa, compostering en recycling gestimuleerd evenals milieuprogramma's voor de jeugd om onze meren en waterwegen schoon te maken.

Als je langer dan een uur in een van de steden van ons prachtige land vertoeft, worden de negatieve effecten van verstedelijking en commercialisering pijnlijk duidelijk. Luchtvervuiling en de afhankelijkheid van niet-duurzame energie maken ons zelfs het ademen moeilijk. De infrastructuur die nodig is voor het transport van onnodige en kunstmatig vervaardigde consumptiegoederen van haven naar dorp is vreselijk inadequaet. Vanuit de ruimte is ons eiland, dat ooit was begroeid met regenwouden en wemelde van de wilde dieren, nu te zien als een wirwar van wegen die verstopt zitten met het verkeer van mensen die huis en gezin achterlaten om kleren en consumptiegoederen te produceren die worden verkocht voor prijzen die ver liggen boven wat deze arbeiders zelf kunnen betalen. Het label 'Made in Sri Lanka' in uw kleding biedt misschien op de korte termijn wel voordeel maar is op de lange termijn een vloek.

Men zou van dergelijke trends wanhopig kunnen worden, maar Sarvodaya en het Earth Charter zijn geworteld in een geheel andere manier van denken en doen. In plaats van toevlucht te zoeken tot het intense geweld van een burgeroorlog, heeft Sarvodaya ervaren dat massameditatie door meer dan twee miljoen gewone mensen op kritieke momenten, een overweldigende ambiance en psychosociale ontvankelijkheid voor vrede kan oproepen. Wie nu de beruchtste gevangenis van Sri Lanka bezoekt, zal zien dat door Sarvodaya gesponsorde meditatieprogramma's de ketenen van de vergelding wat losser hebben gemaakt. Zware criminelen in de gevangenis zijn opvallend minder gewelddadig geworden. Programma's van Sarvodaya over gendergelijkheid en de rechten van kinderen en vrouwen concentreren zich op 'de geest van de wet' evenals op de twijfelachtige werking van een rechtssysteem dat globaal gesproken weinig steun biedt aan de armen.

Maar een bespreking van de details van projecten is geen adequate manier om de fundamentele principes van het Earth Charter over te brengen op de inwoners van Sri Lanka en elders ter wereld die gebukt gaan onder onuitsprekelijk lijden. Zoals economische armoede of isolement dorpelingen berooft van zelfs een bescheiden mate van geluk in hun dagelijkse strijd om te overleven, zo maken spirituele armoede en een gevoel van vervreemding de materiële geneugten van de postindustriële samenlevingen inhoudloos. Daarom is de bewustwording van

alles wat Sarvodaya en het Earth Charter voorstaan van een fundamenteeler karakter.

Zelfs de beste initiatieven van regeringen en van politieke partijen zullen niet de gewenste resultaten opleveren als de individuele burger ze niet begrijpt of er niet vol overtuiging aan deelneemt. We zullen er allemaal van profiteren als we gewone mensen kunnen helpen om de vreugde en de voldoening van zelfbestuur door middel van participatie te ervaren. Landen kunnen doelbewust bij elkaar komen en zich uitspreken. We kunnen verdragen tot staakt-het-vuren ondertekenen en ophouden elkaar in een moeilijke situatie te doden. Maar doordat dergelijke inspanningen op zichzelf staan, zullen we juist de heelheid die we kennelijk hebben verwaarloosd niet voeden. Als we wijs en toegewijd zijn, kunnen we goede bedoelingen omzetten in nobele daden waarvan de cumulatieve impuls ons allemaal wel eens een langer en gelukkiger verblijf op deze aarde zou kunnen brengen. We kunnen de hoop realiseren dat alle wezens gezond en gelukkig zijn, zelfs op de kortste momenten van die reis. ●